

Grimstofta Förskoleenhet

GRIMSTOFTA FÖRSKOLEENHETS PLAN MOT DISKRIMINERING OCH KRÄNKANDE BEHANDLING

I enlighet med diskrimineringslagen (SFS 2008:567 t.o.m. SFS 2017:1128) samt Skollagen (SFS 2010:800)

“Vår verksamhet ska utveckla och stimulera barnens kreativitet, initiativförmåga, självförtroende och lust att lära. Alla barn är lika mycket värda oavsett bakgrund, behov och livssituation. Alla barn är kompetenta och kunskapsstarka. Varje barn är en unik individ med sina erfarenheter, upplevelser, kunskaper och talanger.”

Fastställd av Sofie Stagevik (rektor)

Datum då planen gäller från 2019-08-01

Datum för uppföljning 2020-05-01

INNEHÅLL

<u>Inledning</u>	s. 2
<u>Sammanfattande utvärdering HT 2018 - VT 2019</u>	s. 3
<u>Analys HT 2018 - VT 2019</u>	s. 4
<u>Främjande arbete</u>	s. 5
<u>Kartläggning av risker och hinder</u>	s. 6
<u>Aktiva förebyggande åtgärder Ht 2019 - VT 2020 utifrån diskrimineringsgrunderna</u>	s. 7
<u>Uppföljning och utvärdering</u>	s. 12
<u>Riktlinjer och rutiner i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier</u>	s. 13
<u>BILAGOR</u>	
<u>Bilaga 1. Vad säger lagen</u>	s. 14
<u>Bilaga 2. Definitioner och begrepp</u>	s. 16
<u>Bilaga 3. Rutin vid misstanke om kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier</u>	s. 18

INLEDNING

Geografiskt är Grimstofta förskoleenhet fördelad på fyra enheter belägna inom Sjöbo tätort. Blockflöjtens förskola, Lergökens förskola, Tofta förskola och Sjöbo kommuns pedagogiska omsorg (tre dagbarnvårdare). Grimstofta förskoleenhet har tillsammans ca 180-200 barn i sina verksamheter. Grimstofta enhets personal består av rektor, specialpedagoger, förskollärare, barnskötare, dagbarnvårdare, förskolesekreterare, vikariesamordnare, ekonom, vaktmästare, kokerska och lokalvårdare.

Grimstofta förskoleenhets vision

"Grimstofta förskoleenhet ska vara en mötesplats för gemensamt lärande, en demokratisk arbetsplats som värnar om värden som olikhet, lyssnande och delaktighet".

Varje förskola och skola ska i enlighet med diskrimineringslagen (2008:567) och skollagen (2010:800) årligen dokumentera arbetet med förebyggande, främjande och aktiva åtgärder mot diskriminering och kränkande behandling. Denna plan fullgör dokumentationskravet.

Arbetet med att skapa planen är upplagt utifrån bilden ovan. En ny plan tar avstamp i den uppföljning och utvärdering som gjorts på föregående års plan. Det FRÄMJANDE arbetet mot kränkningar dokumenteras. Steget därefter är att UNDERSÖKA vilka risker och hinder som finns i verksamheten. Därefter ANALYSERAS resultatet av undersökningen. Utifrån analysen sätts det upp mål för årets arbete och till det planeras och genomförs ÅTGÄRDER. Avslutningsvis FÖLJS arbetet UPP och UTVÄRDERAS. Uppföljningen och utvärderingen ligger i sin tur till grund för nästa års plan.

SAMMANFATTANDE UTVÄRDERING HT 2018 - VT 2019

Vi har under hösten 2018 och vårterminen 2019 arbetat i det främjande arbetet med: att öka kunskapen kring de olika diskrimineringsgrunderna med kollegiala samtal utifrån boken "Normkreativitet i förskolan" med fokus på normkreativitet, normkritik, inflytande, jämställdhet. Detta har lett till ökad kunskap hos pedagogerna vilket märks i utbildningen genom att pedagogerna visar en medvetenhet kring sin yrkesroll i förhållande till diskrimineringsgrunderna. Samtal har funnits i pedagog grupperna kring vilka böcker som skulle köpas in utifrån alla barns lika värde och olikheter. Under våren 2019 har två misstänkta kränkningar inrapporterats. Båda dessa utredningar har åtgärdats vilket resulterat i att inga ytterligare misstankar framkommit.

Uppföljning och utvärdering av aktiva åtgärder för 1-2 åringar

Barnen har lärt sig och börjat använda tack i olika situationer där språkförståelsen har gett möjlighet för alla barn att kommunicera. Barnens önskemål om avskildhet vid toalettbesök/blöjbyten respekteras av både barn och vuxna. Ett ökat lärande har skett efter värdegrundsarbete kring vad som är ok och inte. Strukturen: tex barnen vet hur och var man sitter vid samling, lunch osv, på så sätt blir inget barn utsatt av att ingen vill sitta bredvid denne. Bokstart projektet har ökat barnens intresse för böcker. På så sätt har pedagogerna stort inflytande över böckerna, så att de speglar barns och familjers likheter och olikheter. Barnen vet var saker har sin plats med hjälp av bildstöd. Detta gör att miljön blir tydlig för alla barn oavsett förmåga. De kallar varandra vid namn, vilket är viktigt utifrån barnens identitet och har börjat leka tillsammans. Genom att främja barnens lek har det möjliggjorts en god kamratanda där alla barn har lika möjlighet att delta i leken.

Uppföljning och utvärdering av aktiva åtgärder för 3-4 åringar

I diskussioner kring olikheter kan vi se och höra på barnens kommentarer att det är naturligt för många barn att vi alla är olika. Vi kan se att när vi förklarar och har samtal kring barnens frågor kring olikheter, så ökar barnens förståelse och kunskap genom att de inte längre ifrågasätter om någon till exempel får extra hjälp. Det känns som att våra barn är "öppna", vilket vi märker vi när barnen leker tillsammans och alla får vara med. Barnen visar förståelse och acceptans för att familjesammansättningar kan se olika ut.

Uppföljning och utvärdering av aktiva åtgärder för 5-åringar

I samtal som ägt rum med diskussioner om olikheter och likheter som att man är bra på olika aktiviteter oberoende av kön. Barnen har större förståelse för hur man behandlar sina kamrater rättvist och hur man behandlar varandra. Några samtal uppstod efter besök från församlingen varför man firar jul o påsk. Diskussioner mellan barnen om förståelse för olika hudfärger, kulturer och etnicitet, matallergier och olika matkulturer samt att de har visat på en större förståelse för funktionsnedsättning. Ökat sitt kunnande för "stopp min kropp"

Resultat från barnenkäter ht 2018

- 99 % att de trivs helt eller till stor del på förskolan.
- 97,3 % att de är helt eller till stor del trygga med de vuxna i förskolan.

Resultat från brukarenkäter vt 2019

- 97,7 % av vårdnadshavarna som svarat på enkäterna, upplever att deras barn trivs helt och hållet eller ganska bra i förskolan.
- 67,5 % av vårdnadshavarna som svarat på enkäterna känner till förskolans likabehandlingsplan mot diskriminering och kränkande behandling.

ANALYS HT 2018 - VT 2019

I vårt främjande arbetet med att öka kunskapen kring de olika diskrimineringsgrunderna med fokus på normkreativitet, normkritik, inflytande, jämställdhet har tankar och diskussioner väckts till liv. Det är på detta sätt vi pedagoger lärt av varandra tillsammans och vi vill tro att det har gjort oss bättre rustade att helt enkelt förstå och möta allas likheter och olikheter även om det tar tiden tillsammans med barnen.

Våra två kränkings utredningar som har åtgärdats, visar att det kan hända saker även om vi står precis bredvid men även i utrymmen som är mer stängda eller avskilda, vilket har fått oss att inse var vi måste vara mer observanta.

Barnenkäter och brukarenkäter är nu som alltid en ständig undran om de svarar upp till det som vi vill undersöka. Respondentens svar kan ha betydelse för hur frågorna tolkas och förstås, så även frågeställarens formulering av frågor och ord som används samt förståelse och tolkning av svaren mm. Vi tycker trots dessa frågetecken att det är viktigt att ge förutsättningar för barn och föräldrar att vara delaktiga. Svaren tillsammans med utvecklingssamtal, våra observationer och vår pedagogiska dokumentation har gett en samlad bild som vi tar med oss i det fortsatta arbetet.

FRÄMJANDE ARBETE

Enhetens långsiktiga mål

På Grimstofta förskoleenhet är inget barn utsatt för diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier i verksamheten.

“Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas” (Läroplan för förskolan Lpfö 2018, med källa till Skolverket 2018, sid 5).

Mål - Vart ska vi?	Aktivitet - Vad ska vi göra?	Vem ansvarar?	När? Beskriv tidsplan
Pedagogerna är väl förtrogna med att arbeta förebyggande mot de olika diskrimineringsgrunderna samt att förhindra uppkomst av trakasserier och sexuella trakasserier.	Kollegiala samtal i arbetslagen utifrån barnkonventionen, samt handledning i “Barn gör rätt om de kan”.	Pedagogerna ansvarar för eventuell inläsning och att vara delaktiga i samtalen. Specialpedagogerna ansvarar för handledning i arbetslagen. Rektor ansvarar för att organisera tid och innehåll på samtalen. Alla ansvarar för att systematiskt dokumentera essensen av innehållet i samtalen, så att en helhetsbild skapas.	Se årsplanen.

KARTLÄGGNING AV RISKER OCH HINDER

<i>Diskriminering kopplat till</i>	Beskrivning av kartläggningen (hur, när och var dokumenteras resultatet?)
Kön	<ul style="list-style-type: none"> • Observationer i barngruppen 1 gg/kvartal. • Trivselenkät HT • Brukarenkät VT • Sociogram 1gg/halvår • Dokumenteras i G-Drive grupp under "Barndiskussioner" och i DF i "Barnakten" individuellt.
Könsöverskridande identitet eller könsuttryck	
Religion eller annan trosuppfattning	
Etnisk tillhörighet	
Sexuell läggning	
Ålder	
Funktionsnedsättning	
<i>Kränkande behandling</i>	Beskrivning av kartläggningen
Rapport ur DF respons	<ul style="list-style-type: none"> • Utifrån DF en gång per kvartal på BHT med återkoppling till arbetslagen på reflektionsmöte - "Barndiskussioner" 1gg/kvartal.

AKTIVA FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER HT 2019 - VT 2020 UTIFRÅN DISKRIMINERINGSGRUNDERNA

Diskriminering kopplat till	Mål - Vart ska vi? På Grimstofta förskoleenhet är inget barn utsatt för diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier.	Åtgärd - Vad ska vi göra?	Vem ansvarar? Alla i arbetslaget.	Tidsplan - När? I det systematiska kvalitetsarbetet vid nedslag.
Kön		<p>1-2 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Litteratur som förebygger könsdiskriminering, ta hjälp av bibliotek, ev temalåda. ● Medvetenhet om: <ul style="list-style-type: none"> - Vad vi erbjuder i våra lärandemiljöer, så det är tillägnat båda könen. - Sångtexter, vad sjunger vi ? Erbjudna varierande sånger och litteratur. - Erbjudna material som speglar båda könen. <p>3-4 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Det ska det finnas relevant litteratur som belyser kön. ● Diskussioner på ett naturligt sätt, kring olika funderingar som dyker upp. Utifrån barnens behov och intresse väljer vi hur och vad vi ska fördjupa oss i. ● Kollegiala samtal i arbetslaget. <p>5 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Att se till barnet och inte dess kön. ● Oavsett kön får man lika mycket utrymme och möjlighet att påverka i förskolan. Detta får vi genom utformandet av våra miljöer, litteraturen vi erbjuder etc och framför allt våra dagliga samtal med barnen. 		
Könsöverskridande identitet eller könsuttryck		<p>1-2 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Både kvinno/mans kläder ska erbjudas för utklädnad. ● Tillåtande för könsöverskridande, tex pojkar som vill ha målade naglar, vara Lucia , flickor som vill vara Spindelmannen etc... <p>3-4 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Det ska det finnas relevant litteratur som belyser könsöverskridande identitet eller könsuttryck ● Diskussioner på ett naturligt sätt, kring olika funderingar som dyker upp. Utifrån barnens behov och intresse väljer vi hur och vad vi ska fördjupa oss i. ● Kollegiala samtal i arbetslaget. <p>5 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Möta barnen, acceptera och tillgodose deras behov, oavsett. ● Möta barnen här och nu, uppstår frågor så besvarar vi dem utan personliga värderingar. Om det är ett okänt ämne får vi skaffa oss kunskap som krävs. 		

<p>Religion eller annan trosuppfattning</p>	<p>1-2 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Undersöka hur man firar olika högtider i olika religioner - ta hjälp av vårdnadshavare. Litteratur, musik. <p>3-4 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det ska det finnas relevant litteratur som belyser religion eller annan trosuppfattning.. • Diskussioner på ett naturligt sätt, kring olika funderingar som dyker upp. Utifrån barnens behov och intresse väljer vi hur och vad vi ska fördjupa oss i. • Kollegiala samtal i arbetslaget. <p>5 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fortsätta jobba med både egna traditioner/kulturarv men också ta del av andra religioner/kulturer för att barnen ska få behålla sin religiösa/kulturella identitet. • Respektera vårdnadshavarnas önskemål kring kost, traditioner osv gällande deras barn.
<p>Etnisk tillhörighet</p>	<p>1-2 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Välkomnar på olika språk som representeras på förskolan. samt spela musik och lyssna på talböcker på de olika hemspråk. • Matsedel som erbjuder mat från olika länder. <p>3-4 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det ska finnas relevant litteratur som belyser etnisk tillhörighet. • Diskussioner på ett naturligt sätt, kring olika funderingar som dyker upp. Utifrån barnens behov och intresse väljer vi hur och vad vi ska fördjupa oss i. • Kollegiala samtal i arbetslaget. <p>5 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Välkomna och respektera barn oavsett etnisk tillhörighet och detta genom att ha tillgänglig litteratur, musik, bilder.
<p>Sexuell läggning</p>	<p>1-2 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mångfald i litteraturen. <p>3-4 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det ska finnas relevant litteratur som belyser sexuell läggning. • Diskussioner på ett naturligt sätt, kring olika funderingar som dyker upp. Utifrån barnens behov och intresse väljer vi hur och vad vi ska fördjupa oss i. • Kollegiala samtal i arbetslaget. <p>5 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Möta barnens tankar och funderingar när dessa uppstår. Vi förstärker INTE

	<p>det heteronormativa utan vi talar kring alla sexuella läggningar på ett likvärdigt sätt. Återigen, tillgänglig litteratur som speglar ämnet utan personliga värderingar.</p>
<p>Ålder</p>	<p>1-2 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Medvetenhet hur vi förhåller oss och pratar om och kring barnet, oberoende av deras ålder. Påminna varandra och ge feedback. <p>3-4 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det ska finnas relevant litteratur som belyser ålder. • Diskussioner på ett naturligt sätt, kring olika funderingar som dyker upp. Utifrån barnens behov och intresse väljer vi hur och vad vi ska fördjupa oss i. • Kollegiala samtal i arbetslaget. <p>5 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tillgängligt material anpassat efter barnens individuella utveckling (dock svårigheter kring detta vid åldersanpassade avdelningar, då klyftan mellan barnens utvecklingsfas kan skilja sig rejält från barn till barn). Här gör vi en generalisering, när det gäller det material som ska vara tillgängligt för alla.
<p>Funktionsnedsättning</p>	<p>1-2 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Använda TAKK (tecken som stöd). • Främja funktionsnedsättning, så att det inte blir ett hinder i den dagliga verksamheten. Detta gör vi genom att bygga förståelse och acceptans och basera verksamheten på barnets individuella behov. • Dela in barnen i mindre grupper. <p>3-4 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det ska finnas relevant litteratur som belyser funktionsnedsättning. • Diskussioner på ett naturligt sätt, kring olika funderingar som dyker upp. Utifrån barnens behov och intresse väljer vi hur och vad vi ska fördjupa oss i. • Kollegiala samtal i arbetslaget. <p>5 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erbjuder samma aktiviteter för alla barn men anpassad till barnets funktionsnedsättning, utveckling och behov.

<p>Trakasserier</p>	<p>1-2 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Värdegrundsarbete, vara en närvarande pedagog. • Dramatisera olika situationer för barnen. • Pedagoger ta del av Stina Wirsén litteratur, filmer på Youtube. <p>3-4 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det ska finnas relevant litteratur som belyser trakasserier. • Diskussioner på ett naturligt sätt, kring olika funderingar som dyker upp. Utifrån barnens behov och intresse väljer vi hur och vad vi ska fördjupa oss i. • Kollegiala samtal i arbetslaget. <p>5 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Genom ett kontinuerligt värdegrundsarbete inom både arbetslag och i barngruppen jobbar vi med att motverka dessa former av trakasserier. Vi tar tag i situationen när den uppstår, diskuterar med de berörda och även i helgrupp. Vi har alla rätt till att tycka olika men när man lägger värderingar i det man säger, då går det över till trakasserier. Att exempelvis påpeka någons klädsel eller teckning på ett negativt sätt är inte okej och detta måste vi agera direkt på när det uppstår. Detta ligger också på en individuell nivå, något som kränker mig behöver inte nödvändigtvis kränka dig, det gäller för oss att känna av situationerna och agerar därefter.
<p>Sexuella trakasserier</p>	<p>1-2 åringar:</p> <p>Toalettbesök / blöjbyte ska ske utan "åskådare".</p> <p>3-4 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det ska finnas relevant litteratur som belyser sexuella trakasserier. • Diskussioner på ett naturligt sätt, kring olika funderingar som dyker upp. Utifrån barnens behov och intresse väljer vi hur och vad vi ska fördjupa oss i. • Kollegiala samtal i arbetslaget. <p>5 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Genom ett kontinuerligt värdegrundsarbete inom både arbetslag och i barngruppen jobbar vi med att motverka dessa former av trakasserier. Vi tar tag i situationen när den uppstår, diskuterar med de berörda och även i helgrupp. Ha samtal kring ens rätt till sin egen kropp, även genom litteratur, film och musik. Ex. Stopp min kropp! <p>Detta gäller också hur vi vuxna bemöter barnen. Exempel på detta är när vi tröstar. Alla barn har olika behov och detta får vi inte ta för givet, att vi går fram och ger en kram eller liknande, det är inte alla som vill eller behöver just denna beröring. Här är det istället viktigt att vi på avstånd visar omtanke genom att finnas där, även om man inte är alldeles intill. Att vi läser av barnets signaler, frågar först om de vill ha tröst...</p>

<i>Kränkande behandling</i>	Mål - Vart ska vi? På Grimstofta förskoleenhet är inget barn utsatt för kränkande behandling.	Åtgärd - Vad ska vi göra?	Vem ansvarar? Alla i arbetslaget.	Tidsplan - När? I det systematiska kvalitetsarbetet vid nedslag.
<p>1-2 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vara observanta och lyssna in barnens både verbala och icke verbala språk. <p>3-4 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det ska finnas relevant litteratur som belyser kränkande behandling. • Diskussioner på ett naturligt sätt, kring olika funderingar som dyker upp. Utifrån barnens behov och intresse väljer vi hur och vad vi ska fördjupa oss i. • Kollegiala samtal i arbetslaget. <p>5 åringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dramatisera situationer som uppstått, diskutera hur man kan göra för att motverka. ex: barnens tankar och åsikter lyfts och utifrån detta göra en handlingsplan som gäller för hela gruppen. 				

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

<i>Diskriminering kopplat till</i>	Beskriv uppföljning och utvärdering		
	Var dokumenteras det?	Vem ansvarar?	När?
Kön	Dokumenteras i G-Drive grupp under "Barndiskussioner" och i DF i "Barnakten" individuellt.	Pedagoger, specialpedagog, rektor.	Se Årsplan
Könsöverskridande identitet eller könsuttryck			
Religion eller annan trosuppfattning			
Etnisk tillhörighet			
Sexuell läggning			
Ålder			
Funktionsnedsättning			

<i>Kränkande behandling</i>	Beskriv uppföljning och utvärdering		
	Var dokumenteras det ?	Vem ansvarar?	När?
Rapport ur DF respons	Dokumenteras i G-Drive grupp under "Barndiskussioner" och i DF i "Barnakten" individuellt.	Pedagoger, specialpedagog, rektor.	Se Årsplan

RIKTLINJER OCH RUTINER I SYFTE ATT FÖRHINDRA TRAKASSERIER OCH SEXUELLA TRAKASSERIER

18 § Utbildningsanordnaren ska ha riktlinjer och rutiner för verksamheten i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier. Utbildningsanordnaren ska följa upp och utvärdera de riktlinjer och rutiner som finns enligt första stycket. Lag (2016:828).

Om trakassering eller sexuell trakassering förekommer så följs rutinen enligt bilaga 3.

SAMVERKAN

19 § I arbetet med aktiva åtgärder ska utbildningsanordnaren samverka med dem som deltar i sådan utbildning som avses i 15 § och med anställda i verksamheten. Lag (2016:828). SFS 2006:1083

Barn, vårdnadshavare och pedagoger samverkar tillsammans i det vardagliga arbetet på förskolan där pedagoger ständigt är närvarande. Barn och vårdnadshavare utvärderar utbildningen en gång varje läsår med hjälp av en *"Brukarenkät"* för vårdnadshavare och en *"Trivselenkät"* för barnen i de två äldsta åldersgrupperna. Under pedagogernas reflektionstid har arbetslagen kontinuerligt kollegiala samtal kring arbetssätt och förhållningssätt samt som en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

FÖRANKRING AV PLAN

Beskriv hur planen kommer att förankras hos barn/elever vårdnadshavare och personal

Under barns introduktion på förskolan, i det vardagliga arbete på förskolan med barnen, på föräldramöte och vid utvecklingssamtal. *"Grimstofta förskoleenhet plan mot diskriminering och kränkande behandling"* ligger ute på Sjöbo kommuns hemsida.

KLAGOMÅL

Rätt att klaga och hur man går tillväga för att klaga, som VH

Klagomål lämnas vänligen till pedagog, specialpedagog, förskolechef så att en samverkan kan ske kring eventuellt missnöje.

Vad säger lagen?

Skollagen och diskrimineringslagen

Det finns två lagar som ska skydda eleverna från kränkningar, diskriminering och trakasserier i skolan. Skollagen (kapitlet 6) och diskrimineringslagen. Skolinspektionen övervakar att kapitlet 6 i skollagen följs, för det mesta genom Barn- och elevombudet (BEO). Diskrimineringsombudsmannen (DO) har tillsyn över att diskrimineringslagen följs. BEO och DO arbetar tillsammans för att motverka kränkningar, diskriminering och trakasserier av barn och elever.

Skollagen

I 6 kap. 8 § skollagen anges att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Diskrimineringslagen

Av 3 kap. 16 § diskrimineringslagen framgår att en utbildningsanordnare inom ramen för sin verksamhet ska bedriva ett arbete med aktiva åtgärder enligt 3 kap. 2 och 3 §§.

I 2 § anges att arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten, analysera orsaker till upptäckta risker och hinder, vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas, och följa upp och utvärdera arbetet enligt 1–3. Enligt 3 § ska arbetet med aktiva åtgärder genomföras fortlöpande. Åtgärder ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

Vidare anges i 18 § att utbildningsanordnaren ska ha riktlinjer och rutiner för verksamheten i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier samt att utbildningsanordnaren ska följa upp och utvärdera sina riktlinjer och rutiner.

I 19 § stadgas att i arbetet med aktiva åtgärder ska utbildningsanordnaren samverka med de som deltar i utbildningen och med anställda i verksamheten.

Den tidigare årliga planen som krävdes enligt diskrimineringslagen har sedan 1 januari 2017 ersatts av krav på dokumentation. I 3 kap. 20 § anges att utbildningsanordnaren varje år skriftligen ska dokumentera arbetet med aktiva åtgärder enligt 16 och 18 §§.

NY REGLERING I DISKRIMINERINGSLAGEN

En ny reglering i 3 kap. diskrimineringslagen infördes den 1 januari 2017 (prop. 2015/16:135) och innebar bland annat att den tidigare skyldigheten att bedriva ett målinriktat arbete ersattes med en skyldighet att genomföra arbetet med aktiva åtgärder enligt ett övergripande ramverk som anger hur arbetet ska utföras. Det innebär krav på att arbetet ska utföras i vissa steg, analysera orsaker till upptäckta hinder och risker, vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas och följa upp och utvärdera arbetet.

Ändringen innebar vidare att krav uppställs på obligatoriska riktlinjer och rutiner för verksamheten i syfte att förhindra trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier.

Bilaga 2

Definitioner och begrepp

- Med **diskrimineringsgrund** menas de kategorier av personer eller de karakteristika som skyddas av diskrimineringslagstiftningen.
- De **sju diskrimineringsgrunderna** är kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och ålder.
 - **Direkt diskriminering** innebär att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. För att det ska röra sig om diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.
 - Med **indirekt diskriminering** menas att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse eller ett förfaringssätt som framstår som neutralt men som i praktiken missgynnar ett barn eller en elev av skäl som har samband med en viss diskrimineringsgrund, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet har ett berättigat syfte.
 - Med begreppet **likabehandling** menas att alla barn eller elever ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett om de omfattas av någon diskrimineringsgrund. Det innebär dock inte alltid att alla barn och elever ska behandlas lika, se indirekt diskriminering.
 - **Trakasserier** innebär ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna.
 - **Sexuella trakasserier** innebär ett handlande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Sexuella trakasserier behöver inte ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. (För att underlätta läsningen inryms i den här skriften begreppet sexuella trakasserier i begreppet trakasserier.)
 - Med diskrimineringsgrunden **könsöverskridande identitet** eller uttryck menas att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.
 - Med diskrimineringsgrunden **etnisk tillhörighet** menas nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.
 - Med **funktionshinder** menas varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

- Med **sexuell läggning** menas homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.
- Med **kränkande behandling** menas ett uppträdande som utan att ha samband med någon diskrimineringsgrund kränker ett barns eller en elevs värdighet.
- Med **upprepad kränkande behandling** menas ett uppträdande som utan att ha samband med någon diskrimineringsgrund kränker ett barns eller en elevs värdighet, systematiskt och återkommande (mobbing).
- Med **elev** avses den som utbildas eller söker till utbildning som regleras i skollagen. Med **barn** menas den som deltar i eller söker till förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg enligt skollagen.
- Med **personal** avses anställda och uppdragstagare i skollags reglerad verksamhet.
- Med **huvudman** menas den som är huvudman för skollags reglerad verksamhet, dvs. den ansvariga kommunala nämnden eller styrelsen för fristående verksamheter. I diskrimineringslagen används begreppet utbildningsanordnare men i den här skriften används begreppet huvudman oavsett vilken lagstiftning det rör sig om.

Källa: Skolverkets Allmänna råd för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Bilaga 3

Rutin vid misstanke om kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier

Vad ska skolan göra för att förebygga trakasserier?

Aktiva åtgärder. Skolan måste ha ett aktivt främjande och förebyggande arbete för att motverka kränkande behandling, diskriminering, inklusive trakasserier och sexuella trakasserier.

Arbetet ska göras i fyra steg och ske i samverkan med barn, elever och personal:

- Undersök risker
- Analysera orsaker
- Genomför åtgärder
- Följ upp och utvärdera

Arbetet ska dokumenteras löpande. Tänk på att ta hänsyn till de specifika behov som finns i olika verksamheter. Det är troligt att sexåringarnas vardag skiljer sig från sexornas.

Riktlinjer och rutiner.

Skolan ska ha riktlinjer som markerar att kränkande behandling, diskriminering, sexuella trakasserier och trakasserier som har samband med diskrimineringsgrunderna inte accepteras. Skolan ska ha rutiner som klargör hur skolan ska agera om någon känner sig trakasserad. Rutinerna ska ange vem den som anser sig trakasserad ska vända sig till och vem som ansvarar för att händelsen eller påståendena utreds. Skolan ska också följa upp och utvärdera riktlinjerna och rutinerna.

Om skolan brister i det förebyggande arbetet går det att anmäla det till DO.

Vad ska skolan göra om någon känner sig utsatt för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier?

1. Anmäla: Om personalen får kännedom om att ett barn eller en elev har upplevt eller upplever sig utsatt för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier i samband med verksamheten, är de skyldiga att informera rektorn som i sin tur ska informera huvudmannen. Den som gör anmälan ansvarar också för att vårdnadshavare kontaktas skyndsamt.

Anmälan görs via ett webbformulär, se nedan under "blanketter". Rektor samt huvudman får per automatik ett e-postmeddelande då ett webbformulär skickas in.

2. Utredda: Skyldigheten att utreda uppstår så snart någon i personalen får kunskap om att någon upplever sig utsatt. Börja med att prata med de berörda så snart det är möjligt. I undersökningen kan skolan behöva ta hjälp av särskild kompetens, såsom kurator eller psykologer. Det kan också vara viktigt att undersöka sociala forum.

Förskolechef/ rektor tar del av anmälan, kopplar till berörd elevakt samt utser utredare.

- a. Om ärendet gäller kränkning personal - barn ska förskolechef/ rektor även informera direkt till skolchef/ utbildningschef.
- b. När personal är inblandad utreder alltid förskolechef/ rektor.

3. Åtgärda och stoppa fortsatta kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier: Syftet med de åtgärder som skolan gör är att kränkningarna ska upphöra. Åtgärderna beror på vad utredningen i det enskilda fallet visar. Det kan handla om allt från samtal till disciplinära åtgärder.

4. Följa upp och utvärdera åtgärderna: Om det visar sig att åtgärderna har varit otillräckliga måste skolan överväga vilka ytterligare åtgärder som kan sättas in.

5. Dokumentera: Dokumentation av utredningen och åtgärderna är ett viktigt underlag för att kunna följa upp effekterna av åtgärderna. Genom dokumentation kan skolan även upptäcka om de inträffade trakasserierna är del av ett större problem som kräver mer omfattande insatser.

När utredare anser sig klar med utredningen markeras det i den digitala tjänsten (DF respons) och ett e-postmeddelande går per automatik ut till berörd förskolechef/ rektor som tar del av utredningen och avslutar ärendet alternativt återsänder till utredare.

Huvudman får varje månad rapport från den digitala tjänsten.

Registrering/arkivering

Anmälan om kränkande behandling bevaras i den digitala tjänsten och gallras enligt dokumenthanterings och gallringsplan.

Blanketter

Anmälan om kränkande behandling, länk:

<https://respons.sjobo.se/AddMatter2.aspx?MatterTypeID=3&View=KRANKANDE2&RootID=2>

Utredning av kränkande behandling. Rubriker/ avsnitt i utredningsdelarna återfinns i den digitala tjänsten.

Lathund gällande användandet av den digitala tjänsten, DF Respons.

https://docs.google.com/document/d/1ValTRF9piBsir_CPCcjlS7t3WRAXfgFj7Vd82xiVZ6s/edit?usp=sharing

Källa: Diskrimineringsombudsmannen (DO) www.do.se